

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 450/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

81/2010. (III. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2009. július 10-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2010. március 10-én – dr. Juhász Imre elnökhelyettes távollétében – tartott zárt ülésén született **állásfoglalását**

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2009. július 10-én terjesztette elő beadványát a Testület honlapján elérhető elektronikus nyomtatványon, melyet felhívásra 2009. július 21-én kelt levelében aláírásával is megerősített.

A panasz szerint 2009. július 4-én (hajnalban) a panaszos édesapja lakására tartott, amikor a VI. kerületi rendőrkapitányság épülete előtt két dohányzó rendőrt vett észre. Odament hozzájuk, „tisztelettudóan” köszönt, megszólította őket, azonban a rendőrök ingerülten kérdeztek vissza, hogy mit szeretne tőlük. Miután a panaszos közölte, hogy csak beszélgetni, felháborodottan és rendkívül trágár hangnemben utasították vissza. A panaszos értetlenségét fejezte ki a hangnem miatt, mire a két rendőr a panaszos egy-egy kezét hátracsavarva, testét előredöntve bevitte a rendőrség épületébe. Az első jobbra eső ajtónál a folyosón „folytatódott a bántalmazás”. A két rendőr felszólította a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

panaszost, hogy üritse ki a zsebeit, majd hogy üljön le. Itt már több rendőr is jelen volt. Mivel nem ült le azonnal, a közben megjelent civil ruhás rendőr „erőteljes ütést mért” a panaszos bal fülére, többször combon rúgta, és közben trágár szavakkal szólították fel, hogy üljön már le.

Miután a panaszos leült, megkérték, hogy álljon a falhoz szétterpesztett lábbal, majd az egyik rendőr baloldaltól a tarkójánál fogva a falhoz szorította, a másik rendőr pedig megmotozta. Ezt követően visszaültették, és durva hangnemben csendre intették, elkérték az iratait, kikapcsoltatták és szétszedették a telefonját, majd „kényszerítéssel felszólított[á]k”, hogy a falra szorított igazolást elolvasás nélkül írja alá. Amikor mégis el akarta olvasni, az egyik rendőr oldalba ütötte, és közölte, hogy nem olvashatja el, „írja alá, és kész”. A panaszos végül aláírta az iratot anélkül, hogy elolvasta volna, és otthon látta csak, hogy abban arról nyilatkozott, hogy nincs panasza és sérülése. Álláspontja szerint az aláíráson jól látható, hogy kényszer hatása alatt készült. A panaszost ezt követően „szidalmazás kíséretében kilökdöst[é]k” az épületből.

Beadványában előadja, hogy a bántalmazás hatására beszakadt a bal dobhártyája, erről utóbb láttelelet is készült. A panaszos szerint kényszerítő eszköz alkalmazására okot nem adott, az eljárást jogszerűtlennek, durvának és megalázónak tartja, „minden ok nélkül” szenvedett súlyos sérülést.

A rendőröket a panaszos nem tudta beazonosítani, mert amikor azonosító számukat elkérte, „kiröhögték”.

Mindezek miatt kéri, hogy ügyében a Testület vizsgálatát követően az országos rendőrfőkapitány hozzon határozatot. Panaszának áttétele ellen a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93. § (2) bekezdése szerint tiltakozott, illetve tájékoztatta a Testületet, hogy a történetek miatt az intézkedő rendőrök ellen feljelentést is tett.

2) A panaszos megerősítő leveléhez csatolta 2009. július 10-én kelt feljelentését, amelyben a panaszban foglaltakat megismétli, illetve megjegyzi, hogy a szolgálatban lévő rendőrök közül öten-hatan tanúi voltak az esetnek, közülük egy kivételével mindenki egyenruhát viselt. A feljelentés utal arra is, hogy az orvos nyolc napon túl gyógyuló sérülést állapított meg nála, amelynek következménye akár maradandó egészségkárosodás is lehet.

3) Telefonos megkeresést követően a panaszos rendelkezésre bocsátotta a 2009. július 6-án és 9-én készült orvosi látteleletet és véleményt. A július 6-i irat a dobhártya traumás repedését rögzíti, a július 9-én készült vélemény felülfertőzött traumás dobhártya perforációt és 8 napon túli gyógytartamot valószínűsít.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A panaszos előállításáról 2009. július 4-én született jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatást, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálást, a 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján igazoltatást megtagadó személlyel szembeni előállítást alkalmaztak. Az intézkedés során az Rtv. 47. §-a szerint figyelmeztetést követően testi kényszer alkalmazására is sor került. A jelentés rögzíti, hogy az intézkedés során sérülés vagy anyagi kár nem keletkezett.

A panaszolt időben és helyen a jelentést tevő rendőrök a BRFK VI. Kerületi Rendőrkapitányság Szinyei Merse Pál u. 4. szám alatti épülete előtt álltak, amikor észlelték, hogy az Aradi utca 53. szám előtt egy ismeretlen férfi azt kiabálja: „vigyetek haza, arra jók vagytok!” Ekkor a férfőhöz léptek, és közölték, hogy ők „nem személyszállítók”, majd személyazonossága igazolására, és cselekményének abbahagyására szólították fel. A panaszos a felszólításnak nem tett eleget, a rendőröket szidalmazta, és megkísérelte magát kivonni az intézkedés alól oly módon, hogy az „intézkedési háromszögből” megpróbált a Kodály körönd felé „ellépni”.

A panaszost ekkor ismételtén felszólították a cselekmény abbahagyására és személyazonosságának igazolására, valamint figyelmeztették, hogy amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, személyazonossága igazolásának megtagadása miatt előállítják. Miután a panaszos a szidalmazást folytatta, és igazolni sem volt hajlandó magát, újra közölték vele, hogy az említett okból előállítják, és ha nem engedelmeskedik, testi kényszert és bilincset fognak vele szemben alkalmazni. A panaszos közölte, hogy „engem nem visznek sehova”, majd hirtelen megpróbált elfutni. Ekkor a két rendőr a panaszos egy-egy karját megragadta és hátracsavarta, majd személyi okmány fellelése érdekében ruházatát megkísérelték átvizsgálni, a panaszos azonban eközben is szabadulni próbált. Miután az átvizsgálás nem járt eredménnyel, elvezető fogással előállították a VI. kerületi rendőrkapitányságra a személyazonosságának megállapítása érdekében. Az erőfölényre és a rendőrkapitányság közelségére tekintettel a rendőrök bilincs alkalmazását nem látták szükségesnek.

Az előállító helyiség bejárata előtt a rendőr felszólította a panaszost, hogy ruházatából pakoljon ki, azonban a panaszos ennek nem tett eleget. Miután közölték vele, hogy átvizsgálják, és továbbra is passzív ellenállást tanúsított, ruházatát átvizsgálták, melynek során nadrágja belső részéből, egy rejtett zsebből előkerült a személyi igazolványa. Az azon szereplő arckép egyezett a panaszoséval, és a panaszos is elismerte, hogy az igazolvány az övé. Adatait a körözési és a schengeni információs rendszerben ellenőrizték, és megállapították, hogy a panaszos az adatbázisokban nem szerepelt.

A rendőr közölte a panaszossal, hogy az igazolás megtagadása miatt szabálysértési feljelentést tesznek ellene. A panaszos nemtetszését fejezte ki, a feljelentést nem vette tudomásul.

A jelentés szerint a panaszost 2009. július 4-én 5 óra 20 perckor az ügyeletes tiszt utasítására sérülés- és panaszmentesen bocsátották szabadon, miután az előállítás oka megszűnt. Az Rtv. 31. § (4) bekezdése szerinti tájékoztatót és igazolást a panaszos a jelentés szerint átvette.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az igazoltatás, az átvizsgálás, az előállítás és a testi kényszer alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt, annak időtartama nem lépte túl a szükséges mértéket.

2) A panaszos aláírását tartalmazó igazolás szerint a nevezett napon 4 óra 40 perctől 5 óra 20 percig tartott az előállítás, amely alatt a panaszosnak sem sérülése, sem panasza nem keletkezett, és az igazolás egy példányát átvette.

3) A 2009. augusztus 13-án született parancsnoki kivizsgálás és részletes jelentés az alábbiakat állapította meg.

A két intézkedő rendőr 2009. július 4-én 4 óra 40 perckor térfigyelő szolgálatot látott el, amikor a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján intézkedést kezdeményeztek. A panasz kapcsán újra meghallgatott rendőrök a jelentésükben írtakat megerősítették, és tagadták, hogy bántalmazták volna a panaszost.

Az előállításkor a rendőrkapitányság épületében a két intézkedő rendőrön túl jelen volt az ügyeletes tiszt, annak helyettese, két, egymást váltó objektumőr és a szolgálatirányító parancsnok.

a) Az ügyeletes tiszt elmondta, hogy az előállítás időpontjában 4 órás pihenő idejét töltötte a kapitányság épületének 3. emeleti helyiségében, amikor felébresztették, hogy egy főt előállítottak személyazonosság igazolásának megtagadása, valamint jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt. Tájékoztatták, hogy az előállítás során testi kényszert alkalmaztak, és a panaszost szabadon kívánják bocsátani. Ekkor az ügyeletes tiszt lement az előállított személyhez, akit nyilatkoztatott arról, hogy tájékoztatták-e az előállítás okáról. A panaszos igennel felelt, majd kérdésre elmondta, hogy sérülése, panasza nem keletkezett. Az előállítás idejéről szóló igazolást részére átadták, elolvasta, aláhúzással kitöltötte, aláírta, majd az épületből távozott.

Az ügyeletes tiszt a panaszossal kapcsolatban bántalmazásra, kényszerre utaló körülményt nem tapasztalt, az igazolás kitöltésére elmondása szerint az objektumőr pultjánál, vízszintes felületen, nyugodt körülmények között került sor. Megjegyezte, hogy az igazolás aláírásának esetleges megtagadása nem bír jelentőséggel a későbbi eljárás során.

b) Az ügyeletes tiszt-helyettes elmondta, hogy a panaszos előállítására nem emlékszik, az ügyeleti helyiségben tartózkodott, melyet csak akkor hagyhat el, ha a szolgálatirányító parancsnok leváltja.

c) Az objektumőr, aki 5 óráig volt szolgálatban, az objektumőri pult előtt tartózkodott, amikor elmondása szerint kiabálásra lett figyelmes az Aradi utca felől, és észlelte, amint az épület előtt tartózkodó két rendőr a kiabálás irányába indul. Az objektumőr a bejárati ajtóhoz lépett, és onnan látta, hogy a két rendőr a panaszoshoz lépett, aki „látszólag fennhangon” beszélt, hangosan közölte, hogy „vigyetek haza, taxisok, azért vagytok úgyis”. Az intézkedő járőrök „emberi hangnemben” beszéltek a panaszossal, ezért az objektumőr nem is hallotta, hogy ők mit közöltek a panaszossal. Azt látta, hogy a panaszos hátrál, és megpróbál eltávolodni a járőröktől, akik ekkor egy-egy kezét megfogják, és rendőri elvezető fogással a rendőrkapitányságra kísérik az előállító helyiség elé.

A panaszost felszólították, hogy zsebeiből pakoljon ki, mert vele szemben átvizsgálást hajtanak végre. Miután ennek nem tett eleget, az egyik járőr a panaszost arccal a falnak fordította, és felszólította, hogy kezeit emelje fel, tegye a falra, és lábait tegye szét.

Az objektumőr elmondta, hogy a férfi „látszólag ittas állapotban volt”, szerinte ennek volt betudható a viselkedése. Hozzátette, hogy amíg az intézkedést figyelemmel kísérte, a járőrök a panaszost nem bántalmazták.

d) Az objektumőri szolgálatot 5 óra után ellátó rendőr elmondta, hogy pár perccel azt követően, hogy kollégáját váltotta, az előállított panaszost az objektumőri pulthoz kísérték, az igazolást részére átadták, amelyet „látszólag elolvas[ott]”, majd a pulton aláírta, egy példányát átvette (ezt meg is köszönte), végül önként távozott.

Az objektumőr elmondta, hogy a pultnál legalább három kolléga tartózkodott, akikre név szerint nem emlékszik, de az biztos, hogy az ügyeletes tiszt is megérkezett oda, és több kérdést tett fel a panaszosnak az előállítással kapcsolatban. A rendőr elmondta, hogy a panaszossal szemben az átadás-átvételt követően erőszakot nem alkalmaztak, őt nem bántalmazták.

e) A szolgálatirányító parancsnok egyenruhában teljesített szolgálatot a rendőrkapitányság épületének földszinti, szolgálatirányító parancsnoki helyiségében. Innen hallotta, hogy egy személyt az előállító helyiség elé kísértek, majd ennek okát az egyik járőr jelentette részére. A járőrök a panaszost felszólították, hogy zsebeit pakolja ki, közölték vele, hogy ruházatátvizsgálást hajtanak végre. A panaszos a felszólításnak nem tett eleget, ezért arccal a falhoz fordították, és átvizsgálták, aminek során előkerült személyi igazolványa.

Ezt követően a szolgálatirányító parancsnok a parancsnoki helyiségébe visszament, melynek ajtaja ugyanarról a folyosóról nyílik, ahol a panaszos tartózkodott, illetve

ahonnan az előállító helyiség ajtaja is nyílik. Az egyik járőr kitöltötte az előállításról szóló igazolást, melyet átadott a szolgálatirányító parancsnoknak, aki az ügyeletes tisztnak jelentette az előállítás tényét, okát, valamint a testi kényszer alkalmazását, illetve azt, hogy az érintett szabadon bocsátása következik.

Az igazolást a szolgálatirányító parancsnok megtekintette, majd a panaszossal és az egyik intézkedő rendőrrel az objektumóri pulthoz ment, ott a panaszost tájékoztatta az igazolásban foglaltakról. Az ügyeletes tiszt – miután a harmadik emeletről lejtött – szintén a pulthoz ment, és a panaszost a parancsnoktól függetlenül újra nyilatkoztatta arról, hogy sérülése vagy panasza keletkezett-e. Az előállított az ügyeletes tiszttel is közölte, hogy az előállítás okáról tájékoztatták, sérülése, panasza az intézkedés során nem keletkezett.

A panaszos az igazolást elolvasta, azt a pulton aláírta, egy példányát átvette, majd – miután a szolgálatirányítási parancsnok közölte vele, hogy a „személyi szabadságában korlátozása véget ért” – önszántából távozott az épületből.

A szolgálatirányítási parancsnok elmondta, hogy a panaszos „látszólag ittas állapotban volt, felőle erős alkoholszag áradt”, illetve hogy őt senki nem bántalmazta az előállítás során, az átvizsgálás is előírászerűen, jogszerűen, szakszerűen zajlott, többször tájékoztatták a panaszost, az igazolást önszántából írta alá.

f) Az intézkedő rendőrök meghallgatásuk során jelentésükkel egyezően ismertették a történeteket. Közölték, hogy testi kényszert szökés megakadályozására, illetve ellenszegülés megtörése érdekében alkalmaztak. Elmondták továbbá, hogy az intézkedést kezdeményező járőr az intézkedés kezdetén közölte a panaszossal nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát, szolgálati helyét, valamint az intézkedés célját. A másik járőr szolgálati igazolványának felmutatása mellett közölte nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát, szolgálati helyét.

g) A parancsnoki kivizsgálás a sérelmezett eseményeknél jelen volt személyek meghallgatása nyomán az alábbi megállapításokat teszi.

A panaszoson távozásakor látható sérülés nem volt, és nem jelezte, hogy orvosi ellátást igényelne.

Vele szemben a 218/1999. (XII. 28.) Korm.r. (a továbbiakban: Szabs.r.) 40/A. § (1) bekezdésébe ütköző jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatt a Gárdonyi Rendőrkapitányság jár el.

A panaszost – „mivel az előállítása során nem élt a rendőri intézkedéssel szemben panasszal” – nem tájékoztatták a panasztételi lehetőségekről. A részére átadott igazoláson azonban „fel vannak tüntetve panasztünetek”.

A kényszerítő eszköz alkalmazására előzetes figyelmeztetés után került sor, az Rtv. 61. § (1) bekezdése és a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) számú IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 57. § (1) bekezdés első fordulata szerint került sor. A testi kényszer az Rtv. 47. §-a és a Szolgálati Szabályzat 59. §-ában foglaltak betartásával alkalmazták. A rendőrök a Szolgálati Szabályzat 38. § (1) bekezdés negyedik mondatában előírt ellenőrzési kötelezettségüknek eleget tettek. A rendőrök továbbá eleget tettek a helyszínen az Rtv. 33. § (4) bekezdés I. fordulatában, illetve az intézkedés befejezésekor az Rtv. 20. § (2) bekezdés második mondatában és a Szolgálati Szabályzat 4. § (6) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségüknek.

A panaszos az előállítás során rendőri bántalmazásra nem hivatkozott, panaszt az intézkedéssel és a testi kényszerrel kapcsolatban az intézkedés során nem terjesztett elő. A szabadon bocsátására 5 óra 20 perckor került sor, az Rtv. 33. § (4) bekezdésének II. fordulata szerinti igazolást a panaszos átvette.

A parancsnoki kivizsgálás megállapítja, hogy a rendőri jelentésben ellentmondást nem észlelt, és a vizsgálat nem tárt fel olyan tény, amely a bántalmazásra utalt volna.

4) A panaszos feljelentése folytán a Budapesti Nyomozó Ügyészség jár el, mivel bántalmazás hivatalos eljárásban büntetpre utaló adat merült fel. A Testület megkereséssel fordult az ügyészséghez, azonban az első megkeresés nyomán kapott tájékoztatás az ügy elbírálása szempontjából érdemi információval nem szolgált, az ügyészség annyit közölt, hogy az eljárás folyamatban van, iratbeszerzés, tanúkihallgatás és szakértő kirendelése történt, az ügyészség álláspontját még nem alakította ki.

5) A Testület a Budapesti Nyomozó Ügyészségnek 2009. november 27-én küldött újabb megkeresésében azt kérte, hogy az ügyészség bocsássa a Testület rendelkezésére az ügyben készült orvosi szakvéleményt, vagy annak érdemi megállapításairól nyújtson tájékoztatást.

Válaszlevelében az ügyészség arról tájékoztatta a Testületet, hogy az eljárás folyamatban van, továbbá hogy a kirendelt orvos szakértő véleménye szerint a a panaszos által előadott bántalmazást az orvosi iratok részben alátámasztják.

III.

A Testület eljárása keretében vizsgálta, hogy jogszerű volt-e a panaszos igazoltatása, majd az azt követő előállítása, megfelelő joggalappal és az arányosság követelményére figyelemmel alkalmaztak-e a rendőrök a panaszossal szemben testi kényszer, továbbá eleget tettek-e felvilágosítási és tájékoztatási kötelezettségüknek. Eljárása során a Testület megállapította, hogy a sérelmezett rendőri intézkedések érintették a panaszos személyes szabadságát, testi épséghez fűződő jogát, tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszos igazoltatásával összefüggésben a rendőri jelentés az igazoltatás jogalapjaként az Rtv. 29. § (1) bekezdését jelöli meg, ennél közelebbről az igazoltatási okot nem határozza meg.

A rendőrségi iratok szerint a rendőri fellépésre azért került sor, mert a panaszos a kapitányság épülte előtt hangoskodott. Ezzel szemben a panaszos azt állítja, hogy ő azért lépett oda a kapitányság épülete előtt dohányzó két rendőrhöz, hogy velük beszélgesen, ám a rendőrök ezen felháborodtak, majd a panaszost testi kényszer alkalmazásával indokolatlanul előállították. Arról, hogy igazoltatni próbálták volna, a panaszos nem tesz említést.

Mivel a rendőrök és a panaszos elmondása egymásnak számos ponton ellentmondó elemeket tartalmazott, a Testület a panaszbeadványban és a rendőrségi iratokban foglalt körülményeket összességükben próbálta megítélni. Ennek során arra a következtetésre jutott, hogy lényegesen életszerűbb jellege miatt elfogadja a rendőrségi iratokban egységesen szereplő állítást, miszerint a panaszos volt az, aki hangoskodásával magára vonta a rendőrök figyelmét, és okot adott az igazoltatásra.

Mivel a panaszos által tanúsított magatartás közrendet zavaró jellege a rendőrségi nyilatkozatok alapján igazolhatónak tűnt, **a Testület a konkrét esetben a személyazonosság ellenőrzését indokolt jogkorlátozásnak ítélte, és ebben a vonatkozásban alapjogsérelmet nem állapított meg.**

Az igazoltatás formaságaival kapcsolatban pedig a Testület nem tudta kétséget kizáróan megállapítani a tényállást, mivel a panaszos és a rendőrök elmondásában mutatkozó ellentétek feloldására a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt mód, így **alapjogsérelem ebben a vonatkozásban nem volt megállapítható.**

2) A panaszos előállítása kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

Az Rtv. 33. §-a tételesen felsorolja, hogy milyen okból végezhet a rendőrség előállítást. Ezen okok közül az eljáró rendőrök arra hivatkoztak, hogy a panaszos felszólítás ellenére megtagadta személyi azonosságának igazolását, ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján előállították. A rendőri jelentés szerint az igazolásra való felszólítás többször is elhangzott, amelynek megtagadása esetére az eljáró rendőrök kilátásba helyezték az előállítást, megjelölve annak konkrét célját, a személyazonosság megállapítását.

A panaszos szerint a rendőrök a fellépésén felháborodva minden előzmény nélkül csavarták hátra a kezét és állították elő a kapitányságra.

A Testület a fentiekben is kifejtettek szerint nem tartotta életszerűnek a panaszos elmondását az intézkedés kezdetének tekintetében, tehát az eseménysor első része vonatkozásában a tényállást a rendőri jelentésekben foglaltakra alapozva állapította meg.

Ezen tényállás figyelembe vételével, az igazoltatás kapcsán kifejtett szempontok és a körülmények mérlegelése után a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja alapján a rendőrök a szükséges jogszabályi felhatalmazás birtokában döntöttek úgy, hogy a személyazonosság megállapítása érdekében előállítják a panaszost.

A Testület utal arra, hogy a személyazonosság megállapítása, mint előállítási cél az Rtv. 33. § (2) a) pontja mellett az Rtv. 29. § (4) bekezdésében is szerepel, ahol a fokozatosság–arányosság elvének megfelelően a személyazonosság megállapítását a törvény szerint először az intézkedés alá vont személy feltartóztatásával kell megkísérelni, és ennek sikertelensége esetén kerülhet sor az előállításra.

Mivel a hivatkozott jogszabályhelyek az előállításnak csupán a lehetőségét biztosítják – és nem a kötelezettségét írják elő –, a Testületnek azt is mérlegelnie kellett, hogy az intézkedés összhangban állt-e az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményével. Ebben a körben a Testület jelentőséget tulajdonított annak, hogy a panaszost az igazolásra többször felszólították, ám ő amellet, hogy nem adta át iratait, a rendzavaró magatartással sem hagyott fel. Ezen magatartására, továbbá a rendőrkapitányság épületének közelségére tekintettel a **Testület úgy foglalt állást, hogy az előállítás nem okozott aránytalan jogkorlátozást.**

3) A Testületnek a fentieket követően az előállítás során alkalmazott kényszerítő eszközt, a testi kényszert kellett vizsgálnia. Erre a rendőri és a panaszosi elmondás szerint akkor került sor, amikor a panaszost a kapitányság épületébe kísérték. A panaszos ugyanakkor arról is beszámol, hogy az épületben testi kényszernek nem minősülő fizikai erőszakot alkalmaztak vele szemben: amikor nem ült le elég gyorsan, megütötték a bal fülénél, majd többször combon rúgták, tarkójánál fogva a falnak nekiszorították. A Testület a kétfajta fizikai erőszakot külön vizsgálta.

a) A panaszos és a nyilatkozó rendőrök egybehangzóan állították, hogy a rendőrök a panaszos kezét két oldalról megfogva, karját hátracsavarva, az Rtv. 47. §-a szerinti testi kényszert alkalmazva vitték a panaszost a közeli rendőrségi épületbe.

A hangoskodás tényét illetően a Testület a fent kifejtettek szerint a rendőrségi álláspontot fogadta el, és hasonlóan járt el azon állítás kapcsán is, hogy a panaszos az intézkedés alól megpróbált kibújni, és lényegében szökésének megakadályozása érdekében kellett vele szemben testi kényszert alkalmazni.

Ezen előzmények fényében azt, hogy a panaszost a rendőrök a jelentésben leírt **testi kényszert** alkalmazva állították elő a kapitányság épületébe, **a Testület nem tartotta aránytalannak, így ebben a körben nem állapított meg alapjogsérelmet.**

b) A panaszos azon állításával összefüggésben, hogy a kapitányság épületében a további rendőrségi intézkedések során, de nem az azokhoz szükséges, testi

kényszernek nem minősülő fizikai erőszakot alkalmaztak vele szemben, a Testület az alábbiak szerint foglalt állást.

A Testület utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök személyes meghallgatása stb. – legtöbbször nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során kizárólag a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozata, továbbá a panaszos által megküldött, az eseményeket követő második napon kiállított orvosi látlet, valamint az ügyészségi válaszlevélben foglalt megállapítás állt rendelkezésére.

A panaszos állítása szerint amikor a rendőrség épületében nem tett eleget annak a felhívásnak, hogy üljön le, egy civil ruhás rendőr a bal fülére pofont mért, illetve öt többször combon rúgta.

Az érintett és az eseményeket – részben vagy egészben – észlelő rendőrök nyilatkozatai egységesen rögzítik, hogy bántalmazásra a negyven percig tartó előállítás során nem került sor, cáfolják, hogy a több mint két nappal, majd öt nappal később felvett orvosi látletben rögzített sérüléseket a panaszos rendőri fellépés során szerezte volna.

Az ügyészségi levél szerint a büntetőügyben kirendelt orvosszakértő véleménye azt tartalmazza, hogy a panaszos által csatolt orvosi iratok a panaszos által előadott bántalmazást részben alátámasztják, ami minden bizonnyal a bal fülre mért pofonra vonatkozó megállapítás, hiszen az orvosi dokumentációban a comb sérülése nem szerepel, a bal fül dobhártyájának traumás repedése viszont igen.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy elfogadható magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét.

A Bíróság esetjogában arra is van példa, hogy olyan esetben állapította meg a 3. cikk sérelmét a fenti indokok alapján, amikor a kérelmező nem azonnal fordult orvoshoz. A Balogh kontra Magyarország ügyben (47940/99 sz. kérelem), ahol szintén egy pofontól keletkezett dobhártya átszakadás jelentette a sérelmet, a bíróság a következőket rögzítette: „Igaz, a kérelmező nem kért orvosi segítséget az állított incidens estében, sem másnap, hanem csak 1995. augusztus 11-én [az ügy alapjául szolgáló események 1995. augusztus 9-én zajlottak]. Figyelemmel azonban arra a tényre, hogy saját lakóhelyére hazaérve azonnal orvoshoz fordult, a Bíróság nem tulajdonít döntő jelentőséget e késedelemnek, amely egyébként sem tekinthető olyan lényegesnek, hogy az megghiúsítsa ügyét a 3. cikk alapján” (49. §).

Bár a Balogh-ügyben a sértett bántalmazását olyan (a kérelmezőtől egyébként nem független személyek) vallomása is alátámasztotta, akik látták őt a rendőrségen vörös arccal, míg jelen ügyben ilyen bizonyítékok nem állnak rendelkezésre, a Bíróság érvelése irányadó a jelen panasz tekintetében is az alábbiak szerint.

2009. július 4-e szombatra esett, a panaszos július 6-án, hétfőn ment el orvoshoz, megállapítható tehát, hogy az incidenst követő első munkanapon gondoskodott panaszának kivizsgáltatásáról. Míg a rendőri intézkedés elejét tekintve a panaszos elmondása nem életszerű (kevésbé valószínű, hogy valaki pusztán „beszélgetési szándékkal” lépjen oda a szolgálatukat teljesítő rendőrökhöz), addig annak lényegesen nagyobb az életszerűsége, hogy a rendőri intézkedésnek mindvégig ellenálló, a rendőröket hangosan gyalázó panaszossal szemben valamelyik rendőr nem volt képes türtőztetni magát, és meg nem engedett fizikai erőszak alkalmazására került sor. Ezt támasztja alá az ügyészség által idézett orvosszakértői vélemény is, amely szerint a panaszos által becsatolt orvosi dokumentáció részben alátámasztja a panaszos bántalmazásra vonatkozó elmondását.

Figyelembe véve a fentieket, valamint azt, hogy a Testület nem egyéni rendőri felelősséget vizsgál, hanem azt, hogy a rendőrségi intézkedés sértette-e a panaszos valamely alapjogát (függetlenül akár a felróhatóságtól is), és ezért a Testület állásfoglalásának kialakítása a büntetőeljárásban megkövetelt bizonyosság fokánál alacsonyabb szintű bizonyosság mellett is lehetséges, **a Testület szerint jelen ügyben megállapítható a panaszos testi épségéhez fűződő jogának súlyos sérelme.**

A Testület megjegyzi, hogy ebben a kérdésben – a panaszos előadása és az ügyészség tájékoztatása szerint – párhuzamosan folyamatban lévő büntetőeljárás természetesen további bizonyítékok alapján eltérő következtetésre juthat, a panaszeljárásra irányadó szabályok szerint azonban ezt a döntést a Testületnek nem áll módjában bevélni, hiszen az eljárást nem függesztheti fel.

4) A panaszos ruházatának átvizsgálására mind a rendőri jelentés, mind a panaszos előadása szerint sor került.

A ruházatátvizsgálásra a jogszabályi felhatalmazást a rendőri jelentésben is hivatkozott Rtv. 31. § (1) bekezdés adja, amely szerint akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

Figyelemmel arra, hogy az átvizsgálásra az előállítás biztonságos végrehajtása érdekében került sor, valamint arra, hogy a panaszos korábban megpróbálta kivonni magát az intézkedés alól, a Testület úgy ítélte meg, hogy a ruházatátvizsgálás foganatosítására jogszerűen és az arányosság követelményére is figyelemmel került sor.

Az átvizsgálás módja tekintetében újfent ellentmondás van a panaszosi és a rendőri előadás között, annyiban, hogy bár a rendőrök is elismerik, hogy a panaszost a fal felé fordítva vizsgálták át, ők nem számolnak be róla, hogy a panaszost testi kényszerrel (öt tarkójánál fogva a falnak szorítva) kellett az átvizsgálás térése kényszeríteni.

A Testület ezt az ellentmondást a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem tudta feloldani, így e tekintetben nem állapíthatott meg alapjogsértést.

5) Szintén nem tudta megállapítani a Testület azt, hogy milyen körülmények között írta alá a panaszos a részére az előállítás tartamáról kiállított igazolást. A rendőri elmondások szerint a panaszost többször nyilatkoztatták arról, hogy keletkezett-e panasza vagy sérülése (mely kérdésre minden alkalommal nemlegesen válaszolt), és az igazolás aláírására nyugodt körülmények között, az objektumór pultjánál került sor.

A panaszos ezzel szemben azt állítja, kényszerítették rá, hogy elolvasás nélkül, a papírt a falnak szorítva írja alá az igazolást, amelynek tartalmát csak otthon ismerte meg. A panaszos szerint eközben oldalba is ütötték, illetve az aláírásán is jól látható a kényszer hatása.

Noha a Testület megállapította, hogy a panaszos szokásos aláírása (amely a panaszt megerősítő beadványon szerepel) valóban jelentősen különbözik az igazoláson látható aláírástól, a Testület írásszakértői oklevéllel rendelkező munkatársa szerint az igazoláson szereplő aláírás torzítása egyéb körülményeknek (például a panaszos zaklatott lelkiállapotának, esetleges ittasságának) is betudható, így nem lehet egyértelműen bizonyítottnak tekinteni a panaszosnak az aláírás körülményeire vonatkozó állításait.

Erre való tekintettel alapjogsérelmet a Testület ebben a tekintetben sem tudott megállapítani.

6) Megállapította viszont a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét a megfelelő tájékoztatás elmaradása kapcsán.

Az eseményről készült összefoglaló jelentés szerint a panaszost sem a két járőr, sem a szabadítását végző Szolgálatirányító Parancsnok nem tájékoztatta külön a panasztételi lehetőségről, mivel panasztételi szándékát nem jelezte, illetve a számára kiadott igazolás alján „fel vannak tüntetve a panasztestületek”.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdés értelmében az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. („e törvény”) szerinti panasz lehetőségéről.

A 20. § tehát nem teszi attól függővé a tájékoztatási kötelezettséget, hogy az intézkedés alá vont személy jelez-e panasztételi szándékot. Az V. és VI. fejezet szerinti intézkedéssel, illetve kényszerítő eszköz használatával érintett személyt minden esetben kötelező a panaszjogra vonatkozó felvilágosítással ellátni.

Az előállítás tartamáról szóló igazolás alján az állampolgári jogok országgyűlési biztosának valamint a Magyar Helsinki Bizottságnak az elérhetőségei szerepelnek, míg az Rtv. 20. § az „e törvény szerinti” panaszforumokról, azaz a Testülethez vagy az intézkedést foganatosító rendőri szervhez fordulás lehetőségéről (Rtv. 92. §) való tájékoztatást írja elő az eljáró rendőrök számára. E kötelezettségnek az országgyűlési biztos és egy civilszervezet megjelölése bizonyosan nem tesz eleget.

Mindezek alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a panaszjogról való tájékoztatás elmaradása következtében sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

IV.

A Testület a fentiek szerint megállapította, hogy a panaszos igazoltatása, ruházatának átvizsgálása, valamint a panaszos előállítása megfelelő joggal történt. **A panaszjogról való tájékoztatás hiánya miatt azonban sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga, és szintén sérült a panaszos testi épséghez fűződő joga amiatt, hogy a rendőri intézkedés során súlyos sérülést szenvedett.** Ennek következtében a Testület állásfoglalását az Rtv. 93/A. § (6) bekezdésének alapján megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. március 10.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Féja András
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag